

Uchwała Nr 9/1/2014
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 4 września 2014 r.

w sprawie wniosku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku „kulturoznawstwo” prowadzonym na Wydziale Studiów Stosowanych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym oraz studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

Na podstawie art. 52 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej – po rozpatrzeniu sprawy na wspólnym posiedzeniu Prezydium i Zespołu działającego w obszarze nauk humanistycznych – uchwala, co następuje:

§ 1

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w piśmie Rektora Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy z dnia 20 czerwca 2014 r. nie znalazło argumentów, które uzasadniałyby zmianę negatywnej oceny sformułowanej w § 1 Uchwały Nr 300/2014 z dnia 22 maja 2014 r. w sprawie oceny programowej na kierunku „kulturoznawstwo” prowadzonym na Wydziale Studiów Stosowanych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym oraz studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Uzasadnienie negatywnej oceny stanowiły zarzuty dotyczące:

1. celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz systemu ich weryfikacji;
2. programu studiów;
3. zasobów kadrowych;
4. wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia.

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Rektor odniósł się do następujących zarzutów:

Ad. 1. Kryterium dotyczące celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji ocenione zostało na „częściowo”, ponieważ przyjęte efekty kształcenia dla kierunku „kulturoznawstwo” zostały sformułowane w sposób nieoddający istoty i specyfiki prowadzonych studiów, a same studia osadzono w obszarze nauk humanistycznych, podczas gdy prowadzone specjalności i związane z nimi efekty kształcenia odnoszą się również do obszaru nauk społecznych. Uczelnia realizuje w ramach studiów II stopnia specjalności [...] których efekty kształcenia nie mieszczą się w obszarze nauk humanistycznych, do którego zostały przyporządkowane efekty kształcenia na kierunku. [...]. Opis efektów kierunkowych jest powieleniem efektów obszarowych określonych dla obszaru nauk humanistycznych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520), [...]. Ogólnikowość i schematyczność poszczególnych sformułowań utrudniają sprawdzalność efektów kształcenia.

Ocena losowo wybranych prac dyplomowych wskazuje, że często prezentują one niski poziom merytoryczny, są jedynie referencyjne i powierzchowne. Znajdujące się w dokumentacji Uczelni recenzje prac dyplomowych są często zbyt zdawkowe, a wystawiane przez promotorów i recenzentów oceny zawyżane.

Odnosząc się do powyższego zarzutu, Rektor wyjaśnił, iż przyjęte efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w interdyscyplinarnym charakterze kulturoznawstwa, a także tradycji dyscypliny zarówno w Polsce, jak i w pokrewnych dziedzinach uprawianych w innych krajach (np. *Cultural Studies* w Wielkiej Brytanii). Treści należące do innych niż nauki humanistyczne obszarów kształcenia zostały uwzględnione w opisie poszczególnych przedmiotów, co zdaniem Uczelni nie wymaga zmian w sformułowaniu efektów kierunkowych. Podobieństwo efektów kształcenia dla kierunku "kulturoznawstwo" do ministerialnych obszarowych efektów kształcenia dla nauk humanistycznych wynika z używania deskryptorów

wspólnych dla wielu kierunków studiów. Efekty te zostały uszczegółowione w opisach i programach nauczania, gdyż ich konkretyzacja na poziomie opisu samych efektów utrudniałaby różnicowanie programów kształcenia, możliwości ich modyfikacji i ograniczała znaczenie programów autorskich. Potrzeba takiej mobilności motywowana jest koniecznością dostosowania programów do wymogów rynku pracy.

Argumentacja przedstawiona przez Wnioskodawcę nie uzasadnia niespójności między przypisaniem kierunku studiów „kulturoznawstwo” do obszaru nauk humanistycznych, a faktyczną przynależnością do obszaru nauk społecznych efektów kształcenia przedmiotów i specjalności rzeczywiście realizowanych w ramach programów kształcenia.

W odniesieniu do niskiego poziomu merytorycznego prac dyplomowych i praktyki zawyżania ocen przez promotorów i recenzentów Rektor wyjaśnia, iż wynika to z obowiązującego do roku 2012/2013 charakteru procedury dyplomowania, w której praca pisemna miała drugorzędne znaczenie. Uczelnia wskazuje także, że uzasadnienia dla podniesienia ocen prezentowane są w protokołach recenzji.

Ta argumentacja nie uchyla jednak zarzutu o niskim poziomie merytorycznym prac, a tym samym o niedostatkach weryfikacji efektów kształcenia oraz słabym poziomie ich osiągania w toku nauczania.
Zarzut należy podtrzymać.

Ad. 2. Kryterium odnoszące się do programu studiów zostało ocenione na „niedostatecznie”, bowiem treści programowe oraz stosowane metody dydaktyczne nie tworzą spójnej całości, a zatem nie można stwierdzić, czy umożliwiają osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia. Dla specjalności przewidzianych w programach studiów pierwszego stopnia dla lat 2011–2014 nie opracowano planów zajęć, a dla lat 2012–2015 są niekompletne, ponieważ brak planów zajęć dla dwóch z trzech realizowanych specjalności. Oceniana dokumentacja jest wykonana niestaranie, w wielu sylabusach efekty kształcenia nie zostały sformułowane bądź podano je częściowo [...]. W wielu przypadkach opracowano wspólne sylabusy dla studiów pierwszego i drugiego stopnia [...]. Większość z wymienionych wyżej przedmiotów jest realizowana na pierwszym stopniu kształcenia, ale zarazem jest proponowana do realizacji na stopniu drugim [...]. Ponadto deklarowany ogólnoakademicki profil studiów drugiego stopnia jest niespójny z koncepcją i programem kształcenia – moduły wyróżniające poszczególne specjalności i poświadczające ich tożsamość zawierają treści, które wskazują bardziej na profil praktyczny, niż ogólnoakademicki. Ogólnoakademicki profil studiów osłabia także fakt, iż treści nauczania ujawniają deficyt problematyki związanej z kierunkami badawczymi współczesnego kulturoznawstwa. Uczelnia deklaruje zmianę profilu studiów na praktyczny, jednak nie podjęła konkretnych działań w tym zakresie.

Uczelnia wskazuje, że realizowany na studiach pierwszego stopnia program studiów dla profilu praktycznego otrzymał nagrodę MNiSW w listopadzie 2012 roku. Uczelnia wskazuje na uprządkowanie tego programu wymieniając wiele działań w tym zakresie. Ta część argumentacji Uczelni nie ma związku z postawionymi zarzutami, gdyż uzasadnienie Uchwały PKA w tym zakresie nie odnosi się do niedostatku zajęć praktycznych na studiach pierwszego stopnia.

Uczelnia odrzuca zarzut braku lub niekompletnego charakteru planu studiów pierwszego stopnia kształcenia wyjaśniając, iż plany te zostały przedstawione ZO PKA w trakcie wizytacji oraz przekazane wraz z Raportem Samooceny i odpowiedzią na Raport. Uczelnia przyjmuje zarzut niestaranności przygotowania programów nauczania (w szczególności sylabusów), zapewniając, że wprowadzono konieczne zmiany i uzupełniono braki. Przeprowadzono też szkolenie pracowników z zakresu opracowania sylabusów zgodnie ze standardami Uczelni.

W odpowiedzi na zarzut, że te same przedmioty przewiduje się dla obu stopni kształcenia, Uczelnia odpowiada, że sytuacja taka wynika z przyjętych zasad kształcenia, zwłaszcza funkcjonowania modułu Elastycznego Kształcenia na Uczelni, w ramach którego studenci mogą nieobligatoryjnie wybierać przedmioty realizowane na innych specjalnościach, kierunkach i stopniach kształcenia. Uczelnia deklaruje podjęcie środków zaradczych dla uniknięcia błędów i nieścisłości tego rodzaju.

Przyjmując dotychczas przedstawione wyjaśnienia Uczelni, wciąż brak uzasadnienia dla realizowanego przez Uczelnię na drugim stopniu kształcenia profilu praktycznego, a nie deklarowanego profilu ogólnoakademickiego, co potwierdza staranna lektura realizowanych programów. Realne odniesienie prowadzonych zajęć dydaktycznych do różnych obszarów kształcenia nie pokrywa się z osadzeniem kierunku w obszarze nauk humanistycznych. Realizowana i deklarowana koncepcja kształcenia nie tworzą zatem spójnej całości. Uczelnia odrzuca zarzut niedostatecznego uwzględnienia problematyki teoretycznej współczesnego kulturoznawstwa na drugim stopniu kształcenia, ale konstrukcja realizowanych na tym stopniu specjalności i przygotowanych dla nich programów zajęć potwierdza negatywną w tym zakresie ocenę ekspertów ZO PKA. Wprowadzanie specjalności z zakresu dziennikarstwa i zarządzania, stanowi część złej praktyki, polegającej na obchodzeniu konieczności uzyskania uprawnień w zakresie dziennikarstwa i zarządzania poprzez włączanie ich do kulturoznawstwa, z olbrzymią szkodą zarówno dla tożsamości dyscypliny naukowej, jak i spójności kulturoznawstwa jako kierunku nauczania.

Niespójność kształcenia na drugim stopniu studiów, zarówno co do ich osadzenia w odpowiednich obszarach nauk, jak i relacji między deklarowanym a realizowanym programem kształcenia, uzasadnia utrzymanie oceny "niedostatecznie" dla omawianego kryterium, a zatem **zarzut należy podtrzymać**.

Ad. 3. Kryterium dotyczące zasobów kadrowych zostało ocenione na „niedostatecznie” ponieważ nie zostały spełnione wymagania określone w §12 ust. 1 i 2, 13 ust. 3, 14 ust. 1 oraz 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131). Do minimum kadrowego studiów pierwszego i drugiego stopnia zaliczonych zostało 2 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 ze stopniem naukowym doktora. Do grupy samodzielnych nauczycieli akademickich nie zaliczono dwóch doktorów [...], którzy uzyskali stopnie naukowe za granicą i nie przedstawiono dokumentów potwierdzających kwalifikacje określone w §2 pkt 2 wymienionego rozporządzenia oraz 2 osób [...] nieposiadających dorobku naukowego w obszarze wiedzy i dyscyplinie naukowej, do której odnoszą się efekty kształcenia [...]. Natomiast do grupy nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora nie zaliczono 5 osób [...], w tym 1 osoby niespełniającej warunku określonego w §12 ust. 1 rozporządzenia oraz 4 – z uwagi na brak danych o wymiarze zajęć dydaktycznych prowadzonych przez te osoby na ocenianym kierunku studiów [...]. Ponadto część prowadzonych przez poszczególnych nauczycieli akademickich zajęć dydaktycznych nie odpowiada ich kwalifikacjom naukowym [...].

Odnosnie kryterium dotyczącego zasobów kadrowych Wnioskodawca uzupełnił informacje dotyczące liczby godzin realizowanych przez pracowników zadeklarowanych do minimum kadrowego na kierunku „kulturoznawstwo” oraz przedstawił dodatkowe wyjaśnienia dotyczące obsady zajęć dydaktycznych. Informacje te umożliwiają stwierdzenie, iż obecnie obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa oraz zakwalifikowanie do minimum kadrowego dwóch nauczycieli akademickich ze stopniem naukowym doktora (cz. I poz. 5 i 10 Załącznika do Uchwały). Tym samym – biorąc pod uwagę praktyczny profil kształcenia na studiach pierwszego stopnia – uznać, można, że spełniony został wymóg dotyczący minimum kadrowego sformułowany w §14 ust. 1 wyżej wymienionego rozporządzenia, gdyż do minimum kadrowego zaliczono dwóch samodzielnych nauczycieli akademickich oraz ośmiu ze stopniem naukowym doktora. Nadal natomiast nie są spełnione wymagania dotyczące minimum kadrowego na studiach drugiego stopnia i tym samym **zarzut należy podtrzymać**.

Ad. 4. Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia uzyskał ocenę „częściowo”, ponieważ jego funkcjonowanie jest mało efektywne, o czym świadczą braki i błędy w formułowaniu efektów kształcenia, konstrukcji programu kształcenia, niski poziom części prac dyplomowych, a także niewłaściwy dobór kadry do minimum kadrowego oraz nauczycieli akademickich do prowadzenia niektórych zajęć dydaktycznych.

Odpowiedź Wnioskodawcy na powyższy zarzut odnosi się do błędów w konstrukcji systemu, zawartych w raporcie powizytacyjnym, które nie trafiły do uchwały będącej podstawą złożonego wniosku. Prezydium uzasadnia jednak swą ocenę nie nadmierną złożonością systemu, ale jego nieskutecznością.

W związku z wymienionymi wyżej błędami w formułowaniu efektów kształcenia, konstrukcji programu kształcenia, niewłaściwym doborem kadry do minimum kadrowego nie ulega wątpliwości, że system stosowany na kierunku "kulturoznawstwo" nie zapewnia właściwej jakości kształcenia. **Zarzut należy podtrzymać.**

§ 2

Uchwałę Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

- 1) Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 2) Rektor Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Marek Rocki